

הכנסת העשרים וחמש

יוזמים : חברי הכנסת
יוסף עטאונה
עופר כסיף
איימן עודה
עאידה תומא סלימאן

פ/25/2710

הצעת חוק נכסי נפקדים (תיקון – החזרת נכסים לנפקד שהפך לאזרח), התשפ"ג–2023

1. תיקון סעיף 1 בחוק נכסי נפקדים, התש"י–1950¹ (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 1(ב), בהגדרה "נפקד", בפסקה (1), בסופה יבוא "והכול למעט אדם שקיבל אזרחות לפי הוראות חוק האזרחות, התש"י–ב–1952² (להלן – חוק האזרחות)".
2. הוספת סעיף 28 א אחרי סעיף 28 לחוק העיקרי יבוא:

"נכסים של נפקד 28.ב. (א) הוקנה נכס של נפקד לאפוטרופוס לפי הוראות חוק זה וקיבל הנפקד אזרחות לפי הוראות חוק האזרחות (להלן – נפקד שהיה לאזרח), ימסור האפוטרופוס את הנכס לנפקד שהיה לאזרח או לעזבונו.

(ב) הועברה הבעלות בנכס האמור בסעיף קטן (א) לאדם שאינו הנפקד שהיה לאזרח, ימסור האפוטרופוס לנפקד שהיה לאזרח או לעזבונו נכס חלופי שווה ערך או יפצה אותו בהתאם להחלטת הוועדה לקביעת גובה פיצויים כאמור בסעיף קטן (ג).

(ג) מוקמת בזה ועדה לקביעת גובה הפיצויים לנפקד שהיה לאזרח כאמור בסעיף קטן (ב), ואלה חבריה: שופט בית המשפט העליון, והוא יהיה יושב ראש הוועדה, שני נציגים של לשכת עורכי הדין, שני נציגים של הוועד הארצי של המועצות

¹ ס"ח התש"י, עמ' 86.
² ס"ח התש"י, עמ' 146.

המקומיות הערביות, שני חברי כנסת ונציג רשות
הפיתוח כמשמעותה בסעיף 19.

דברי הסבר

חוק נכסי נפקדים, התשי"ו-1950 (להלן – החוק), הפקיע את אדמותיהם של עשרות אלפי ערבים. נכסיהם של תושבי הארץ הערבים שגורשו מאדמותיהם הופקדו בידי האפוטרופוס לנכסי נפקדים. חלק ניכר מהאנשים שהוגדרו כנפקדים עם קום המדינה, הפכו לאחר מכן לאזרחי ישראל. על אף שמאות אזרחים ערבים חזרו לארצם וחדלו להיות נפקדים בפועל, המשיכה ההגדרה "נפקד" שבחוק לחול עליהם, ללא כל הצדקה חוקית או מוסרית, וכך המשיך האפוטרופוס על נכסי נפקדים להחזיק באדמותיהם ובנכסיהם.

מוצע לתקן את העוול ההיסטורי שנגרם לאנשים אלה, ולקבוע כי נפקד שקיבל אזרחות ישראלית זכאי להשבת נכסיו לבעלותו או לקבל נכס שווה ערך או פיצוי כספי.

הצעות חוק זהות הונחו על שולחן הכנסת השבע-עשרה על ידי חבר הכנסת עזמי בשארה וקבוצת חברי הכנסת (פ/17/365), על שולחן הכנסת השמונה-עשרה ועל שולחן הכנסת התשע-עשרה על ידי חבר הכנסת ג'מאל זחאלקה וקבוצת חברי הכנסת (פ/18/1671 ; פ/19/1360), על שולחן הכנסת העשרים על ידי חבר הכנסת ג'מאל זחאלקה (פ/20/2401), על שולחן הכנסת העשרים ושלוש על ידי חברת הכנסת היבה יזבק וקבוצת חברי הכנסת (פ/23/567) ועל שולחן הכנסת העשרים וארבע על ידי חבר הכנסת סמי אבו שחאדה (פ/24/1559).

הצעת החוק זהה לפ/24/1559 ולפיכך לא נבדקה מחדש על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
י"ג באדר התשפ"ג (06.03.2023)